

Έγγραφο συνόδου

B9-0533/2021

19.10.2021

ΠΡΟΤΑΣΗ ΨΗΦΙΣΜΑΤΟΣ

εν συνέχεια δηλώσεων του Συμβουλίου και της Επιτροπής

σύμφωνα με το άρθρο 132 παράγραφος 2 του Κανονισμού

σχετικά με την κρίση του κράτους δικαίου στην Πολωνία και την υπεροχή του δικαίου της ΕΕ
(2021/2935(RSP))

Gunnar Beck, Jaak Madison, Gerolf Annemans, Laura Huhtasaari, Gilles Lebreton, Jörg Meuthen, Tom Vandendriessche, Harald Vilimsky
εξ ονόματος της Ομάδας ID

Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με την κρίση του κράτους δικαίου στην Πολωνία και την υπεροχή του δικαίου της ΕΕ (2021/2935(RSP))

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο,

- έχοντας υπόψη το άρθρο 5 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ),
 - έχοντας υπόψη το άρθρο 267 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ),
 - έχοντας υπόψη την απόφαση Κ 3/21 του Συνταγματικού Δικαστηρίου της Πολωνίας, της 7ης Οκτωβρίου 2021, που δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα (*Dziennik Ustaw*) στις 12 Οκτωβρίου 2021,
 - έχοντας υπόψη την απόφαση 2 BvR 859/15, 2 BvR 1651/15, 2 BvR 2006/15, 2 BvR 980/16 του Ομοσπονδιακού Συνταγματικού Δικαστηρίου της Γερμανίας (GFCC), της 5ης Μαΐου 2020,
 - έχοντας υπόψη την απόφαση αριθ. 2004-505 DC του Συνταγματικού Συμβουλίου της Γαλλίας, της 19ης Νοεμβρίου 2004,
 - έχοντας υπόψη τις αποφάσεις του ΔΕΕ για τις υποθέσεις *C-6/64 Flaminio Costa κατά Ente Nazionale per l'Energia Elettrica (E.N.E.L.)*¹, *C-106/77 Simmenthal IP*² και *C-106/89 Marleasing*³,
 - έχοντας υπόψη τη δήλωση της Προέδρου της Επιτροπής της 8ης Οκτωβρίου 2021,
 - έχοντας υπόψη τις δηλώσεις του Συμβουλίου και της Επιτροπής της 19ης Οκτωβρίου 2021 με θέμα την κρίση του κράτους δικαίου στην Πολωνία και την υπεροχή του δικαίου της ΕΕ,
 - έχοντας υπόψη το άρθρο 132 παράγραφος 2 του Κανονισμού του,
- A. λαμβάνοντας υπόψη ότι η απόφαση Κ 3/21 του πολωνικού Συνταγματικού Δικαστηρίου έκρινε ότι σε πολλές περιπτώσεις οι διατάξεις της ΣΕΕ δεν συνάδουν με το πολωνικό Σύνταγμα· λαμβάνοντας υπόψη ότι αυτό εγείρει το ζήτημα της ιεραρχίας μεταξύ του δικαίου της ΕΕ και του συνταγματικού δικαίου των κρατών μελών·
- B. λαμβάνοντας υπόψη ότι, κατά συνέπεια, το δόγμα της υπεροχής του δικαίου της ΕΕ, το οποίο ασπάζονται οι δικαστές αλλά δεν έχει κατοχυρωθεί βάσει Συνθήκης, περιορίζεται, σε κάθε περίπτωση, στους τομείς του δικαίου που έχουν ανατεθεί στα

¹ Απόφαση της 15ης Ιουλίου 1964, *Flaminio Costa κατά Ente Nazionale per l'Energia Elettrica*, C-6/64, EU:C:1964.

² Απόφαση της 9ης Μαρτίου 1978, *Amministrazione delle finanze dello Stato κατά Simmenthal SpA*, C-106/77, EU:C:1978:49.

³ Απόφαση της 13ης Νοεμβρίου 1990, *Marleasing SA κατά La Comercial Internacional de Alimentacion SA*, C-106/89, EU:C:1990:395.

θεσμικά όργανα της ΕΕ σύμφωνα με το άρθρο 5 της ΣΕΕ·

- Γ. λαμβάνοντας υπόψη ότι στην υπόθεση *Costa κατά E.N.E.L.*, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ) έκρινε ότι «εφόσον το δίκαιο που γεννήθηκε από τη Συνθήκη απορρέει από αυτόνομη πηγή δικαίου, δεν είναι δυνατόν, λόγω του ιδιόμορφου πρωτότυπου χαρακτήρα του, να του αντιτάσσεται οποιοδήποτε εσωτερικό νομοθετικό κείμενο, χωρίς να χάνει τον κοινοτικό του χαρακτήρα και χωρίς να διακυβεύεται η νομική βάση της ίδιας της Κοινότητας»·
- Δ. λαμβάνοντας υπόψη ότι το άρθρο 5 της ΣΕΕ ορίζει ότι η ΕΕ ενεργεί μόνον εντός των ορίων των αρμοδιοτήτων που της έχουν εκχωρηθεί από τις Συνθήκες και οποιαδήποτε αρμοδιότητα δεν εκχωρείται κατ' αυτόν τον τρόπο ανήκει στα κράτη μέλη·
- Ε. λαμβάνοντας υπόψη ότι το άρθρο 267 της ΣΛΕΕ ορίζει ότι το ΔΕΕ περιορίζεται στην ερμηνεία των Συνθηκών της ΕΕ και του συνόλου της νομοθεσίας που εγκρίνεται δυνάμει αυτών· λαμβάνοντας υπόψη ότι το ΔΕΕ δεν είναι αρμόδιο να ερμηνεύει νομικά ζητήματα που δεν εμπίπτουν στο πεδίο των αρμοδιοτήτων που έχουν εκχωρηθεί δυνάμει του άρθρου 5 της ΣΕΕ·
- ΣΤ. λαμβάνοντας υπόψη ότι τα κράτη μέλη είναι αυτά που καθορίζουν το εύρος των αρμοδιοτήτων της ΕΕ δυνάμει του άρθρου 5 της ΣΕΕ, στις οποίες, λογικά, περιλαμβάνεται και η αρμοδιότητα των δικαστηρίων τους να καθορίζουν το ακριβές εύρος των αρμοδιοτήτων που εκχωρούνται όταν η γλώσσα των Συνθηκών μπορεί να είναι ασαφής ή άλλως αόριστη· λαμβάνοντας υπόψη ότι τα δικαστήρια των κρατών μελών έχουν την εξουσία να ελέγχουν οποιαδήποτε ερμηνεία του ΔΕΕ σε περίπτωση που μια τέτοια ερμηνεία επεκτείνει τις αρμοδιότητες της ΕΕ πέραν εκείνων που σαφώς της έχουν εκχωρηθεί μέσω των Συνθηκών (δικαστική νομοθετική διαδικασία ή «υφέρπυσα» διεύρυνση των αρμοδιοτήτων)·
- Ζ. λαμβάνοντας υπόψη ότι το GFCC έχει επανειλημμένα τονίσει ότι τα θεσμικά όργανα της ΕΕ στερούνται δημοκρατικής νομιμοποίησης με το σκεπτικό ότι οι λαοί της ΕΕ δεν αντιπροσωπεύουν έναν κοινό ή ενωμένο «λαό»· λαμβάνοντας υπόψη ότι κάθε έθνος εντός της ΕΕ ταυτίζεται πράγματι με έναν τέτοιο «λαό» λόγω της κοινής ιστορίας, του κοινού πολιτισμού και της κοινής γλώσσας του·
- Η. λαμβάνοντας υπόψη ότι, σύμφωνα με τον Χέγκελ, σε περίπτωση σύγκρουσης μεταξύ μερικών, αλλά όχι πλήρως, ενοποιημένων εννόμων τάξεων μπορεί, σε πολλές περιπτώσεις, να μην είναι δυνατή η επίλυση της· λαμβάνοντας υπόψη ότι, αντιθέτως, τέτοιου είδους συγκρούσεις μπορούν να επιλυθούν μόνο με τη δημοκρατικά καθορισμένη βούληση των εμπλεκόμενων μερών·
- Θ. λαμβάνοντας υπόψη ότι τα εθνικά δικαστήρια πρέπει να είναι αρμόδια για την άρση τυχόν αβεβαιότητας δικαίου σε συνάρτηση με τις αρμοδιότητες που έχουν εκχωρηθεί στην ΕΕ· λαμβάνοντας υπόψη ότι οποιαδήποτε ασάφεια στη διατύπωση πρέπει να είναι εις βάρος της ΕΕ·
- Ι. λαμβάνοντας υπόψη ότι, με δημοψηφίσματα, η Δανία απέρριψε τη Συνθήκη του Μάαστριχτ το 1992, η Ιρλανδία απέρριψε τη Συνθήκη της Νίκαιας το 2001, η Γαλλία και οι Κάτω Χώρες απέρριψαν τη Συνταγματική Συνθήκη το 2005 και η Ιρλανδία απέρριψε τη Συνθήκη της Λισαβόνας το 2008· λαμβάνοντας υπόψη ότι, με

δημοψηφίσματα, η Δανία απέρριψε το ευρώ το 2000, η Σουηδία απέρριψε το ευρώ το 2003, η Ελλάδα απέρριψε τη δέσμη μέτρων διάσωσης το 2015, η Δανία απέρριψε την επιλογή σε ορισμένους τομείς πολιτικής όσον αφορά τη δικαιοσύνη και τις εσωτερικές υποθέσεις το 2015, οι Κάτω Χώρες απέρριψαν τη συμφωνία σύνδεσης ΕΕ-Ουκρανίας το 2016 και η Ουγγαρία απέρριψε την επιβολή ποσοστώσεων για τους πρόσφυγες το 2016· λαμβάνοντας υπόψη ότι, με δημοψήφισμα, το Ηνωμένο Βασίλειο αποφάσισε να αποχωρήσει από την ΕΕ το 2016·

1. σημειώνει την απόφαση Κ 3/21 του Συνταγματικού Δικαστηρίου της Πολωνίας, που απορρίπτει την έννοια της απεριόριστης υπεροχής του δικαίου της ΕΕ, ιδίως όσον αφορά το πολωνικό συνταγματικό δίκαιο· εκφράζει την ανησυχία του για την αντίδραση της Προέδρου της Επιτροπής στην απόφαση αυτή, η οποία επέμεινε ότι «όλες οι αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου είναι δεσμευτικές για τις αρχές όλων των κρατών μελών, συμπεριλαμβανομένων των εθνικών δικαστηρίων [και ότι] το δίκαιο της ΕΕ υπερισχύει του εθνικού δικαίου, συμπεριλαμβανομένων των συνταγματικών διατάξεων»· υπενθυμίζει ότι και άλλα εθνικά δικαστήρια έχουν αμφισβητήσει την υπεροχή του δικαίου της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένου του γερμανικού GFCC και του γαλλικού Συνταγματικού Συμβουλίου·
2. σημειώνει ότι υπάρχουν τόσο αρμοδιότητες της Ένωσης όσο και αρμοδιότητες των κρατών μελών· υπενθυμίζει ότι οι αρμοδιότητες της Ένωσης διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης· τονίζει ότι οι αρμοδιότητες των κρατών μελών διέπονται από τη νομοθεσία των αντίστοιχων κρατών μελών·
3. υπογραμμίζει ότι οι Συνθήκες αναγνωρίζουν ότι οι αρμοδιότητες της Ένωσης είναι περιορισμένες· υπενθυμίζει ότι, σύμφωνα με το άρθρο 5 της ΣΕΕ, η οριοθέτηση των αρμοδιοτήτων της Ένωσης διέπονται από την αρχή της δοτής αρμοδιότητας· καταλήγει στο συμπέρασμα ότι αρμοδιότητες οι οποίες δεν έχουν εκχωρηθεί στην ΕΕ με βάση τις Συνθήκες ανήκουν στα κράτη μέλη·
4. σημειώνει ότι η εικαζόμενη υπεροχή του δικαίου της ΕΕ δεν αναφέρεται ρητά στις Συνθήκες, αλλά μόνο σε δήλωσή τους, όπου χαρακτηρίζεται ως προτεραιότητα και όχι ως υπεροχή, γεγονός που υποδηλώνει ότι πρόκειται για μαχητό τεκμήριο και όχι για απόλυτη ιεραρχία, και το οποίο σε κάθε περίπτωση πρέπει να ερμηνεύεται βάσει της διατύπωσης των ίδιων των διατάξεων της Συνθήκης·
5. υπενθυμίζει ότι στην υπόθεση *Costa κατά E.N.E.L.* το ΔΕΕ ήταν εκείνο που κατέληξε στο συμπέρασμα ότι το δίκαιο της ΕΕ υπερέχει των εθνικών· σημειώνει ωστόσο ότι, εάν αυτό γίνει αποδεκτό, μπορεί να εφαρμοστεί μόνο σε τομείς αρμοδιότητας της ΕΕ· τονίζει ότι η υπεροχή του δικαίου της ΕΕ, όπως αναφέρεται στην απόφαση *Costa κατά E.N.E.L.*, ισχύει μόνο για τους τομείς στους οποίους έχουν εκχωρηθεί αρμοδιότητες στην Ένωση βάσει των Συνθηκών της·
6. θεωρεί ότι είναι φυσικό, δεδομένου ότι ο νόμος βασίζεται στη γλώσσα και όχι στα μαθηματικά, να υπάρχουν συγκρούσεις σχετικά με το κατά πόσον μια αρμοδιότητα έχει εκχωρηθεί στην Ένωση, δεδομένου ότι οι Συνθήκες, οι οποίες είναι απλώς συμβάσεις, δεν μπορούν ποτέ να καλύπτουν όλες τις συνιστώσες και να μην επιδέχονται αμφισβήτηση· θεωρεί, ως εκ τούτου, ότι αναμφισβήτητα υπάρχουν ασάφειες ως προς το εάν ένας τομέας διέπεται από το δίκαιο της Ένωσης ή το εθνικό δίκαιο των κρατών

μελών·

7. υπενθυμίζει ότι τα δικαστήρια έχουν καθήκον να επιλύουν τις συγκρούσεις που προκύπτουν από την αμφισημία και την ασάφεια του δικαίου· απορρίπτει τον ισχυρισμό της ΕΕ ότι τα δικαστήριά της είναι αρμόδια να επιλύουν οποιαδήποτε σύγκρουση σχετικά με το κατά πόσον μια αρμοδιότητα έχει εκχωρηθεί στην ΕΕ· υπενθυμίζει στην Ένωση ότι αντλεί όλες τις αρμοδιότητές της από τα κράτη μέλη, τα οποία έχουν εκχωρήσει ορισμένες από τις αρμοδιότητές τους στην Ένωση·
8. επιμένει ότι, σε περιπτώσεις που δεν είναι απόλυτα σαφές, τα κράτη μέλη πρέπει να αποφασίζουν εάν έχουν εκχωρήσει αρμοδιότητες στην ΕΕ με το σκεπτικό ότι: i) αυτό είναι το σύνηθες νόημα της διατύπωσης του άρθρου 5 της ΣΕΕ, και ii) κάθε δυνατότητα των δικαστηρίων της ΕΕ να καθορίζουν τα όρια των αρμοδιοτήτων της επιτρέπει την «υφέρπουσα» διεύρυνση των αρμοδιοτήτων, η οποία δεν νομιμοποιείται δημοκρατικά με αποφάσεις που λαμβάνει ο λαός μιας χώρας·
9. θεωρεί ότι μόνο μια εθνική δικαιοδοσία έσχατης ανάγκης συνάδει με την αρχή της δημοκρατίας όταν πρόκειται για διαφορές που αφορούν τα όρια των αρμοδιοτήτων της ΕΕ· τονίζει ότι η διεύρυνση των αρμοδιοτήτων από το ΔΕΕ θα παραβίαζε τη δημοκρατική κυριαρχία των κρατών μελών· προειδοποιεί ότι, εάν η ΕΕ σφετεριστεί, βάσει αποφάσεων των δικαστηρίων της, αρμοδιότητες που δεν της έχουν εκχωρηθεί αδιαμφισβήτητα σύμφωνα με το συνταγματικό δίκαιο των κρατών μελών, θα παραβίαζε την αρχή της δημοκρατίας·
10. αναγνωρίζει ότι ενδέχεται να υπάρχουν αντικρουόμενες απόψεις σχετικά με την υπεροχή του δικαίου, όπως φαίνεται από την απόφαση του πολωνικού δικαστηρίου· θεωρεί ότι οι συγκρούσεις αυτές μπορεί εκ των πραγμάτων να μην μπορούν να επιλυθούν εάν τα εμπλεκόμενα μέρη επιμένουν να υπερέχει το δικό τους δίκαιο σε κάθε περίπτωση χωρίς να λαμβάνουν υπόψη τα όρια της δημοκρατικής τους νομιμότητας και τα όρια των αρμοδιοτήτων τους, όπως ορίζονται από τις Συνθήκες, όπως καταδεικνύεται από τη δήλωση της Προέδρου της Επιτροπής ως απάντηση στην προαναφερθείσα δικαστική απόφαση· υπενθυμίζει ότι νομικοί μελετητές και φιλόσοφοι, όπως ο Χέγκελ, έχουν αναγνωρίσει ότι οι νομικές συγκρούσεις μεταξύ διεθνών φορέων ενδέχεται να μην μπορούν πάντα να επιλυθούν βάσει του νόμου αλλά μόνο μέσω της διεκδίκησης των κυριαρχικών δικαιωμάτων των κρατών·
11. θεωρεί ότι η άτοπη επιμονή της Ένωσης όσον αφορά την υπεροχή του δικαίου της αποτελεί έκφραση της πολιτικής βούλησής της να δημιουργήσει ένα ενωσιακό υπερκράτος σφετεριζόμενη την πλήρη κυριαρχία· εκφράζει την ανησυχία του για τη φιλοδοξία της Ένωσης να μετατραπεί σε υπερκράτος που θα υπερέχει έναντι των κρατών μελών· υπενθυμίζει ότι η Ένωση έχει επανειλημμένα αποπειραθεί στο παρελθόν να το πράξει· εκφράζει τη βαθιά του ανησυχία για τη διαρκή παρέμβαση της σε τομείς αρμοδιότητας των κρατών μελών·
12. υπογραμμίζει ότι δεν υπάρχει δημοκρατική στήριξη για τη δημιουργία ενός ενωσιακού υπερκράτους· υπενθυμίζει ότι το εκλογικό σώμα σε ορισμένα κράτη μέλη απέρριψε τις αλλαγές στη Συνθήκη, καθώς και στη Συνταγματική Συνθήκη της ΕΕ· θεωρεί ότι τα αποτελέσματα αυτών των δημοψηφισμάτων καταδεικνύουν σαφώς τη συνεχή έλλειψη στήριξης προς το εγχείρημα της δημιουργίας Ηνωμένων Πολιτειών της Ευρώπης με

κυρίαρχα δικαιώματα· προτείνει τα κράτη μέλη της ΕΕ να μπορούν ανά πάσα στιγμή, εφόσον το επιθυμούν, να διεξάγουν εθνικά δημοψηφίσματα σχετικά με το κατά πόσον οι πολίτες τους προτιμούν να μετατραπεί η ΕΕ σε κυρίαρχο υπερκράτος· σημειώνει, με κάποια έκπληξη, ότι οι δημοκρατικές διαδικασίες δεν αποτελούν το προτιμώμενο εργαλείο των υποστηρικτών της δημιουργίας ενός ενωσιακού υπερκράτους·

13. προειδοποιεί την Ένωση ότι οι προσπάθειές της για τη δημιουργία ενός υπερκράτους χάρη σε δικαστικό ή άλλου είδους νομικό παραθυράκι είναι βαθιά αντιδημοκρατικές και θα έχουν δυνητικά σοβαρές αρνητικές συνέπειες, θέτοντας ταυτόχρονα σε κίνδυνο τη διαρκή φιλία και συνεργασία μεταξύ των ευρωπαϊκών εθνών· αντιτίθεται σε τυχόν αντιδημοκρατική μετάβαση προς ένα ενωσιακό υπερκράτος καθώς και σε τυχόν περαιτέρω συρρίκνωση της κυριαρχίας των κρατών μελών·
14. υπενθυμίζει στην ΕΕ ότι η εκχώρηση εξουσιών σε αυτήν μπορεί να ανακληθεί ανά πάσα στιγμή, δεδομένου ότι υφίσταται μόνο λόγω των κρατών μελών και όχι ανεξάρτητα από αυτά· υπενθυμίζει τη δημοκρατική αρχή ότι τα κράτη μέλη είναι κυρίαρχα λόγω της εξουσίας που τους έχει εκχωρηθεί από τους πολίτες τους· επαναλαμβάνει ότι τα κράτη μέλη είναι κυρίαρχα και όχι η ΕΕ·
15. αναθέτει στον Πρόεδρό του να διαβιβάσει το παρόν ψήφισμα στην Επιτροπή καθώς και στις κυβερνήσεις και τα κοινοβούλια των κρατών μελών.